

Serie: Stressvrij omgaan met runderen

Veeteelt brengt 'low stress stockmanship' onder de aandacht in twee artikelen. Het eerste artikel gaf antwoord op de vraag hoe koeien denken. In dit deel, deel twee, staan praktische tips om met zo min mogelijk stress te werken.

deel 1: **Hoe koeien denken**

deel 2: **Praktische tips voor stressvrij vee**

Koeien veilig en zonder stress verplaatsen met 'low stress stockmanship'

Fijne neus en gevoelige oren

Als je een koe snel wilt verplaatsen, moet je het langzaam doen. De veehouder is de leider van de kudde. Snuffelen en ruiken mag, maar laat je nooit likken door een koe. Dit en meer bijzondere tips en adviezen over een betere en veiligere omgang met vee in deel 2 van de serie over 'low stress stockmanship'.

tekst **Alice Booij**

Om een koe van een paar honderd kilo stevig op vier poten in beweging te krijgen moet je het slim aanpakken, geeft Ronald Rongen van Low Stress Stockmanship aan. 'Een klap op de kont geven is net zo iets als een mens een klop op de schouder; het is het signaal van even stoppen.'

Bij het verplaatsen van dieren zijn er – volgens Rongen – een paar gouden regels. 'De koe wil kunnen zien wie of wat haar drijft, zorg er dus voor dat je in het

zicht van de koe bent en dat je oogcontact maakt', aldus Rongen, die aangeeft dat de koe het gevoel moet hebben dat ze uit eigen vrije wil beweegt. 'Het "oude" denken is snel van A naar B, het "nieuwe" denken is wanneer je het snel wilt doen, moet je het langzaam doen.'

Druk in comfortzone

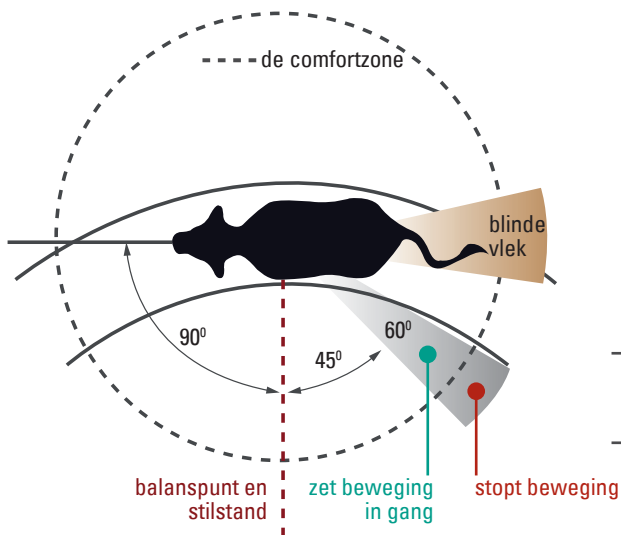
Rongen legt uit dat een koe om in beweging te komen een bepaalde druk moet voelen. 'Die krijgt ze als je in haar "inner

circle", ofwel haar comfortzone komt.' Deze druk voelt voor de koe als niet prettig, ze zal proberen deze druk te ontwijken door weg te lopen. 'Vergelijk het met iemand die heel dicht bij je komt staan, dan doe je ook een stapje terug', geeft Rongen aan.

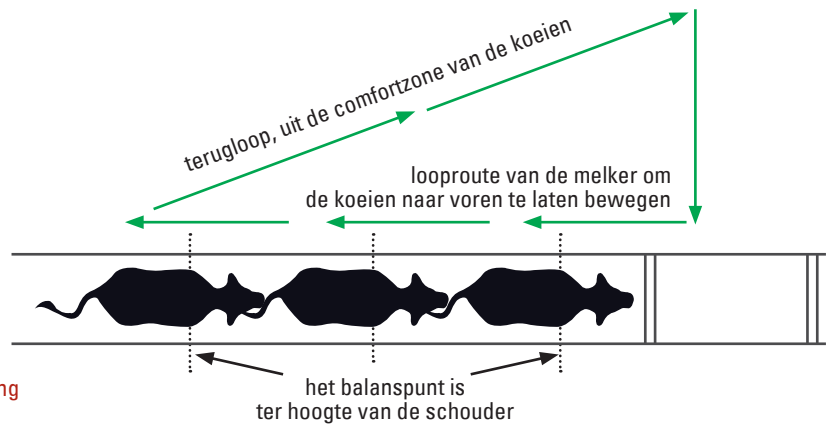
Door een stap terug te doen en de druk te verminderen krijgt de koe de tijd om in de gewenste richting te lopen. 'Ze loopt de richting op waar haar ogen naar kijken', noemt Rongen als volgende gou-

Op deze manier langs de melkstand lopen stimuleert een vlotte doorstroming

Een koe heeft twee blinde vlekken

Looproute voor de veehouder om koeien vlot de melkstal uit te laten lopen

den regel. 'Zo werken vraagt oefening. Je moet het gewoon in de praktijk proberen.'

Met rustig drijven leer je dieren te gehoorzamen. 'Door gericht te drijven leren veehouders het dier het gezag te accepteren.' De beste manier van drijven vraagt ook enige oefening. 'Wanneer je een koe ter hoogte van haar schouder benadert, zal ze stilstaan, aan de achterkant loop je het risico een trap te krijgen', verklaart Rongen. De beste positie van benaderen is in het midden, ongeveer ter hoogte van de lendenen, aan de linkerkant van de koe. 'Als je rustig in een hoek van 40 tot 45 graden op een koe afloopt, zal ze reageren wanneer je in haar comfortzone komt. Die afstand kan voor elke koe verschillend zijn. Het is als gas geven in een auto; je moet er wat mee spelen', geef hij als vergelijking.

Langzaam lopen

Ook tijd is een belangrijke factor om succesvol te drijven. Alhoewel een koe een hoge snelheid kan ontwikkelen, voelt ze zich wandelend het meest comfortabel bij 2,5 kilometer per uur. Bij een mens ligt de optimale wandelsnelheid rond 4 tot 5 kilometer per uur. 'Dat betekent dat je echt heel langzaam moet lopen.' Daarbij is de reactietijd van koeien zeven keer trager dan die van mensen. 'Als je gaat zwaaien, zien koeien dat in een soort slow motion.' Ook in de overgang van een lichte naar een donkere ruimte of andersom reageert een koe trager. 'Geef haar gewoon even wat meer tijd.' De kophouding van een koe zegt iets over haar gemoedstoestand. Normaal loopt ze met haar kop wat naar de grond om te kunnen zien waar ze haar voorpoten neerzet. 'Meer dan veertig procent

van de klauwproblemen bij melkvee ontstaat doordat koeien met hun kop gestrest omhoog lopen, bijvoorbeeld bij een te volle wachtruimte of wanneer een opdrijfhek verkeerd gebruikt wordt.'

Zonder respect gevaarlijk

De veehouder is de leider van de kudde. De koeien accepteren dat hij of zij drijft en daarmee verdient de veehouder respect. 'Dat is heel belangrijk. Dieren zonder respect zijn het gevaarlijkst. Stieren worden dan een moordwapen.'

Respect verdient de veehouder in de opvoeding van zijn dieren. Rongen is daarbij heel resoluut. 'Laat je nooit likken door een kalf of een koe, daarmee plaats je je lager in de rangorde.' Deze opvoeding begint al bij de kalveropfok geeft hij aan. Het lijkt wel romantisch, kalveren die aan de vingers zuigen, maar in de relatie tot het dier is het "totaal fout". 'Snuffelen en ruiken mag, over de kop aaien is not done. In de kop zitten heel veel zenuwen, die prikkel en activeer je door te aaien', legt Rongen uit. Ook bij stieren ontwikkel je zo het gebruik van hun kop en dat kan desastreuze gevolgen hebben wanneer ze ouder zijn. 'Je kweekt zo agressie. Aaien mag, maar dan onder de kop of over de hals.'

Twee dode hoeken

Nog een biologisch feit over koeien is dat ze zowel twee- als driedimensionaal zicht hebben doordat de ogen van een koe aan de zijkant zitten. Daarbij heeft ze twee dode hoeken, legt Rongen uit. 'Achter het dier en recht voor de neus. Je solliciteert naar "een kapotte knieschijf" als je achter in die dode hoek komt.' Door de dode hoek vooraan is de neus een belangrijk orgaan. 'Een koe heeft

een fijne neus. Als ze vreet, bepaalt haar neus (de geur dus) voor 85 procent en de smaak voor 15 procent of ze het voer gaat opnemen.' Zijn koeien kleurenblind? 'Dat werd ooit gezegd, maar dat kwam vooral voort uit het feit dat niemand het precies wist. Inmiddels is er meer betrouwbare informatie: koeien kunnen de kleuren groen, blauw en geel onderscheiden. Dat is natuurlijk heel slim van de natuur; groen is de kleur van het gras, blauw is de lucht en een aantal giftige planten is geel.'

Beter uit de boxen

Op melkveebedrijven kan de drijftechniek heel goed toegepast worden om de koe uit de box te krijgen. 'Zoek die comfortzone van de koe op, oefen druk uit en doe een stapje terug', geeft Rongen aan. 'Dat werkt beter dan de koe aantikken.' Voor een vlotte doorstroming van melkputten gaat deze techniek ook op. Alleen bij het uitlopen probeer je uit de comfortzone van de koe te komen. De looprichting van de melker in de put is daarom niet van staart naar kop lopen. 'Dan stukt het uitlopen. Beweeg je juist van kop naar staart in één lijn en ga bij het teruglopen zover mogelijk bij de koeien vandaan', geeft Rongen aan. 'In veel melkputten is dat echter lastig, die zijn te smal en zo kom je nooit uit de comfortzone van koeien. Wat mij betreft mogen melkputten dan ook wel wat breder.'

Deze manier van werken vraagt wat oefening, geeft Rongen aan. 'Maar uiteindelijk bespaart het tijd, verbetert het de groei en heb je een hogere melkproductie, doordat er minder stress is. Dat is voordelig voor de koe en voor de veehouder.'